

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1900

Aleg. 222

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o wniosku posła hr. Andrzeja Potockiego względem zaprowadzenia takiego podziału wakacyj w szkołach ludowych, aby dzieci szkolne w czasach pilnych robót polnych były wolne od uczęszczania do szkoły.

Wysoki Sejmie!

W dniu 2. kwietnia br. poseł hr. Andrzej Potocki ze względu na ludność rolniczą, która w czasie pilnych robót gospodarskich zatrzymuje dzieci, uczęszczające do szkoły, przy gospodarstwie i naraża się przez to na grzywny, nakazane ustawą szkolną, uczynił wniosek wezwania c. k. Rady szkolnej krajowej, aby zaprowadziła taki podział wakacyi w szkołach ludowych, iżby dzieci szkolne w czasach pilnych robót polnych, do których rodzicom przydać się mogą, jak np. w czasie kopania ziemniaków, były wolne od obowiązku uczęszczania do szkoły.

W chwili kiedy komisya szkolna poczęła się zastanawiać nad tym wnioskiem, dziennik urzędowy c. k. Rady szkolnej krajowej, ogłosił rozporządzenie tejże Rady z dnia 25. kwietnia 1900 l. 250/pr. do c. k. Rad szkolnych okręgowych, miejscowych i zarządów szkół w sprawie zmiany §§ 10. i 11. regulaminu dla szkół ludowych, które odtąd opiewają jak następuje:

§. 10.

„W tych stronach kraju, gdzie z powodu mieszanej co do obrządku ludności, szkoły obchodzą uroczyste święta według nowego i starego kalendarza, a więc podwójnie, rok szkolny trwać będzie 46 tygodni; tam zaś, gdzie te stosunki nie zachodzą, przez 44 tygodnie. W pierwszym razie zatem wakacje trwają 6, w drugim 8 tygodni“.

§. 11.

„Rady szkolne okręgowe mają prawo co do każdej szkoły, po wysłuchaniu opinii Rad szkolnych miejscowych, naznaczyć na wakacje porę odpowiednią potrzebom miejscowym, a to w czasie między 1. lipca a 31. sierpnia każdego roku. Rady szkolne okręgowe mają również prawo na życzenie Rad szkolnych miejscowych odłączyć od wakacyi co najwyżej 2 tygodnie tam, gdzie szkoły obchodzą święta według obu obrządków, a 4 tygodnie w innych stronach kraju, i przenieść je albo w całości na czas najpilniejszych robót gospodarskich, albo, stosownie do rodzaju tych robót, rozdzielić je na kilka terminów.“

W miejscowościach, gdzie są szkoły średnie lub seminarya nauczycielskie, rok szkolny w szkołach ludowych rozpoczyna się stale 1. września, a kończy 30. czerwca, względnie 15. lipca następnego roku.

Na wyjątki od postanowień §§. 10. i 11. może zezwolić c. k. Rada szkolna krajowa“.

Do tego rozporządzenie powyższe podaje następujące wskazówki:

Inicjatywa do wprowadzenia zmian w unormowaniu wakacyi w myśl powyższych §§ Regulaminu pozostawiona jest wyłącznie czynnikiem miejscowym a mianowicie Radom szkolnym miejscowym. Byłoby też rzeczą sprzeczną z intencją zmienionego Regulaminu, gdyby Rady szkolne okręgowe lub Zarządy szkół starały się w jakikolwiek sposób wywierać na Rady szkolne miejscowe nacisk, czy to w kierunku zatrzymania i nadal dotychczasowego urzędzenia wakacyi, czy też wprowadzenia zmian dopuszczonych w §. 11. Regulaminu. Jeżeli zaś według uznania Rady szkolnej miejscowej zmiana co do wakacyi okaże się w pewnej miejscowości pożądaną, poweźmie ona na pełnem posiedzeniu stosowną uchwałę i przedłoży ją w formie umotywowanego wniosku Radzie szkolnej okręgowej do zatwierdzenia. W tym wniosku należy szczegółowo oznaczyć, kiedy wakacje główne mają się rozpocząć i o ile dni mają być one skrócone, przy czem się zauważa, że wakacje główne mogą być umieszczone tylko w czasie od 1. lipca do 31. sierpnia, a skrócenie ich nie może przekraczać dwóch tygodni tam, gdzie szkoła obchodzi święta według obu obrządków, a czterech tygodni w innych stronach kraju. Rada szkolna miejscowa wyrazi zarazem w swym wniosku, czy z czasu, odłączonego od wakacyi głównych, zamierza utworzyć jedno czy też podwójne wakacje dodatkowe, nie podając jednak ścisłych dat kalendarzowych, kiedy owe dodatkowe wakacje mają się rozpoczynać lub kończyć, gdyż to z natury rzeczy będzie zawisłem od pogody i innych stosunków miejscowych, nie dających się naprzód przewidzieć.

Rada szkolna okręgowa, zatwierdziwszy przedłożony wniosek, zawiadomi o tem Radę szkolną miejscową i Zarząd miejscowej szkoły z uwagą, że wprowadzona zmiana wchodzi w życie z pierwszym dniem najbliższych wakacyi głównych. W tym samym reskrypcie wyznaczy Rada szkolna okręgowa zarazem dzień popisu, względnie uroczystego zakończenia roku szkolnego, tudzież dnie, w których mają się odbyć wpisy na nowy rok szkolny, t. j. trzy ostatnie dnie wakacyi głównych.

Gdyby Rada szkolna okręgowa dla ważnych przyczyn nie mogła zatwierdzić wniosku Rady szkolnej miejscowej, powinna zawiadomić ją o odmowie i jej powodach.

Po otrzymaniu zatwierdzenia swego wniosku przez Radę szkolną okręgową, Rady szkolne miejscowe zawiadomią we właściwy sposób ludność miejscową o początku i długości wakacyi głównych, jakoteż o projektowanym sposobie rozmieszczenia wakacyi dodatkowych.

Dzień rozpoczęcia każdorazowych wakacyi dodatkowych oznaczy Rada szkolna miejscowa bez poprzedniego odnoszenia się do Rady szkolnej okręgowej, jednak z tem zastrzeżeniem, że gdy wakacje dodatkowe się rozpoczną, to trwają już bez przerwy, przez cały czas, wyznaczony na nie w reskrypcie Rady szkolnej okręgowej. Upatrzywszy zatem dogodną porę n. p. na zbiór kartofli, uchwała Rada szkolna miejscowa na swem posiedzeniu, że na tę pracę gospodarską wyznacza się wakacje dodatkowe, przypuśćmy od 14 do 21. października włącznie. Uchwałę tę Rada szkolna miejscowa obwieści bezzwłocznie w sposób właściwy w gminie i komunikuje Zarządowi szkoły, który równocześnie doniesie o tem Radzie szkolnej okręgowej, tudzież poda do wiadomości młodzieży szkolnej. Tak samo należy postąpić ewentualnie w razie drugich, wiosennych wakacyi dodatkowych.

Wakacje dodatkowe są podobnie jak główne wolne od wszelkiej nauki szkolnej i domowej, tak ustnej jak i pisemnej, gdyż są przeznaczone na to, ażeby młodzież szkolna mogła bez przeszkody przyjść w pomoc rodzicom w czasie pilnych robót gospodarskich. Każde wakacje dodatkowe winien nauczyciel ściśle zanotować w dzienniku lekcyjnym i w kronice szkolnej, podając zarazem datę i liczbę rozporządzenia Rady szkolnej miejscowej. Do każdorazowych wakacyi dodatkowych wliczają się przypadające w tym czasie niedziele i uroczyste święta, podobnie jak podczas wakacyi głównych.

Co do wyjazdu nauczycieli z miejsca pobytu na czas wakacyi dodatkowych, obowiązują te same postanowienia co w czasie wakacyj głównych. Jeżeli data kalendarzowa, z którą łączy się obowiązek przedkładania przez nauczycieli pewnych wykazów statystycznych, przypada na czas wakacyi dodatkowych, w takim razie należy za podstawę tych wykazów wziąć ostatni dzień nauki szkolnej przed odnośnemi wakacjami dodatkowemi i tę okoliczność w wykazie zaznaczyć.

Ażeby przez zmianę, wprowadzoną nowem brzmieniem §§ 10. i 11. Regulaminu, nauka szkolna nie poniosła uszczerbku, obowiązany jest każdy Zarząd szkoły

z końcem roku szkolnego osobną relacją przedkładać Radzie szkolnej okręgowej wykaz, ile w ubiegłym roku szkolnym było dni nauki szkolnej. Do dni nauki szkolnej wliczają się także dni, wyznaczone na odbycie praktyk religijnych przez młodzież szkolną, z wyjątkiem niedziel, dni świąt uroczystych i feryalnych tudzież uroczystości dworskich.

Podając do wiadomości powyższe normy w sprawie wprowadzenia w życie §§ 10. i 11. Regulaminu w nowym ich brzmieniu, poleca się c. k. Radom szkolnym okręgowym, aby w sposób właściwy obwieściły je wszystkim Radom szkolnym miejscowym swych okręgów i nad należytem wykonaniem ich czuwały. W szczególności zaś zapobiegać należy stanowczo i bezwarunkowo, ażeby wakacyi dodatkowych nie przedłużano po za dni przeznaczone, oraz aby ich nie wprowadzano w tym roku, w którym wakacje główne nie zostały odpowiednio skrócone. Rzeczą zaś okręgowych inspektorów szkolnych będzie przekonywać się podczas wizytacji, czy w miejscowościach, gdzie co do wakacyi wprowadzono zmiany w myśl obu powyższych §§ Regulaminu, Zarządy szkół niniejszych przepisów z wszelką ścisłością przestrzegają; spostrzeżenia poczynione w tym kierunku należy pomieszczać w peryodycznych sprawozdaniach wizytacyjnych⁴.

Z prawdziwym zadowoleniem Komisya szkolna przyjęła powyższe rozporządzenie c. k. Rady szkolnej krajowej do wiadomości i postanowiła poprzestać na niem, gdyż przyszłość okaże, czy to rozporządzenie będzie praktycznem i uczyni zadość życzeniu ludności wiejskiej. Tego zaś tem pewniej spodziewałyby się należało, skoro rozporządzenie powyższe zdąży ku temu, iżby lokalne stosunki przy zmianie terminów wakacyjnych były uwzględniane.

Z tych powodów Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek hr. Andrzeja Potockiego o zaprowadzenie takiego podziału wakacyj w szkołach ludowych, aby dzieci szkolne w czasach pilnych robót polnych były wolne od uczęszczania do szkoły, uważa się rozporządzeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 25. kwietnia 1900 l. 250/pr. w sprawie zmiany §§ 10. i 11. reglaminu dla szkół ludowych, za załatwiony.

Przewodniczący:

Czartoryski.

Sprawozdawca:

Zoll.

